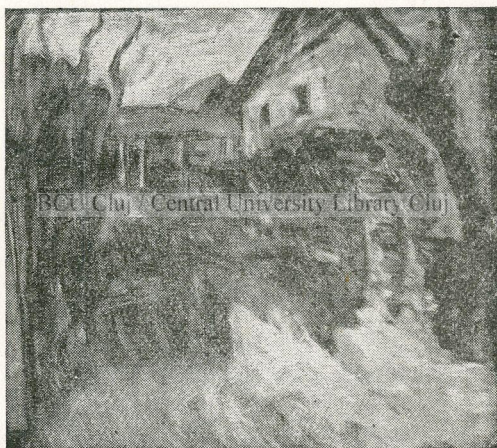

LANURI

N. Brana

Moară

Anul III. No. 4

1936

LANURI

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Director :
MIHAIL AXENTE

Redactor :
GEORGE POPA

Anul III. No. 4

1936

L A N U R I

REVISTĂ DE CULTURĂ

APARE LA DOUĂ LUNI ODATĂ

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Redacția și Administrația : Mediaș, Str. Armurierilor No. 8

Abonamente : 1 an Lei 120. Instituții Lei 500.

Un exemplar Lei 25.—

DESTIN LILIAL

Cerul adună sub umbrela lui albastră
Toată neliniștea și tinerețea noastră.
Serile îl schimbă în coviltir de stele
Și mâinile vor să ajungă la ele,
Să le descuie ca pe niște steme
Și să le risipească prin poeme.

Ne entuziasmăm pentru acest destin
Al scoaterii cuvintelor din clavecin,
Al scrierii acestui calendar,
Mătasă și emoție, nu dicționar,
Sau al inimei melodiind ușure
Ca o elegie în pădure.

Strângem culori și sunete și le topim
In aurăria unui singur chilim,
Scriem laolaltă, în acelaș decor,
Mireasma din brazi și elegia lor,
Arborii și oamenii, așa cum sânt,
Crescuți din mierea aceluiăș pământ.

Nu e lucru, icoană ori frunză
In care umbra noastră să nu se ascunză.

Totuși, uneori, ne istovesc tristeți,
Ca o mireasmă bolnavă în file:
Cât sunt de mari aceste frumuseți
In inima noastră, prieteni poeți,
Și pentru alții cât de inutile.

Dar rămânem aceiași. Aici ori departe
Ne'nchidem emoția'n carte.

GEORGE POPA

LIBERTATEA ÎN CONCEPȚIA CREȘTINĂ

Ca oricare concept general, libertatea, ori câteori a fost adusă în câmpul discuțiilor filosofice a primit diverse înțelesuri după punctele de vedere din care era privită și mai ales după încadrarea ei într'un sistem de gândire sau altul. Greutatea de a contura aceste concepte generale provine din faptul că au un *conținut* despre care omul nu-și poate da seama destul de limpede și de aici urmează adeseori adevărate neînțelegeri. Cu libertatea s'a întâmplat acest lucru poate mai mult decât cu alte concepte, nu numai pentru motivul că este un concept de care omul a fost îndrăgostit totdeauna, dar și pentru că prin esența sa el a tins la o cât mai întinsă realizare a acestui concept. Din această încheetură organică a omului cu libertatea se nasc dese încercări de a o defini și după cum era și natural, din aceste încercări se naște și diversitatea părerilor. Unii gânditori sunt aplicați să dea libertății un conținut foarte restrâns, într'o singură însușire generală, făcând prin aceasta posibil, o sferă *bogată*; alții, din contră, dau un conținut foarte bogat, reducând sfera în așa măsură, încât o singură ființă este liberă și această este *Dumnezeu*. Orice definiție i s'ar fi dat libertății, ocupând un loc între cele două extreme mai sus amintite, totuși, în toate se observă câteva caractere principale. Căci oridecâtori spiritul omenesc s'a apropiat cu intenția să înțeleagă libertatea a simțit că, cuprinderea totală a acestui concept și mai ales *trăirea lui* însemnează o ridicare a condițiilor omenești la un plan ce se apropie de dumnezeire. În sensul acesta, primul și cel mai general caracter al *libertății pure* este însăși divinitatea ei. Multe dintre concepțiile filosofice și mai ales teologice țin seama de acest lucru atunci când pun în conținutul libertății, puterea de *autodeterminare* ceace nu însemnează decât lipsa oricărei condiționări externe sau interne pentru săvârșirea unui act, lipsă care duce în mod natural la creație din nimic; la aducerea unui *ceva* pe plan existențial fără nici o condiție interioară, ceace de fapt, presupune puterea dumnezească. Ținându-se seamă de

acest lucru, chiar atunci când libertatea s'a atribuit omului, ea s'a referit la partea cea mai internă și subtilă, cu alte cuvinte ceace era dumnezeesc în om. Astfel această libertate, într'un sens mai restrâns decât sensul mai sus discutat, este un atribut ce definește și miezul sau substanța omului; este caracterul esențial al spiritului, un pas mai apropiat în spre natura libertății, așa cum se prezintă la om ne poate spune că la origină acest concept este mai mult negativ, în sensul că această libertate nu s'a născut decât printr'o reducere calitativă a constrângerii și a condiționalului, sau mai scurt exprimat, a condițiilor pământești de viață omenescă. Libertatea în sensul cel mai omenesc înseamnă puterea de descătușare de ordinea lumii imanente și prin aceasta înseamnă și un pas a omului înspre transcendent. Se poate susține, cum s'a și susținut de altfel de mulți filosofi, că nemulțumirea față de viața pământească care nu numai că ascultă de o ordine determinată prin faptul că nu-i este dată omului decât în timp și spațiu, dar în anumite momente silește și pe om să se supună acestei ordini, a născut dorința de evadare în lumea libertății în care omul să simtă că el este începutul acțiunilor sale și tot așa diriguitorul necondiționat al lor. În sensul acesta lumea libertății nu vrea să se arate omului decât în măsura în care el poate renunța la condițiile pământești de viață. Aici, în lumea de sus, în care omul în acțiunile sale nu ascultă decât de principiul izvorât din propriul său miez, se poate vorbi de autodeterminarea mai sus amintită.

Toate aceste manifestări expuse până aci în câteva atribuții arată că libertatea servește ca o putere care ajută avântul omului înspre transcendență. Aici este locul să ne apropiem un pas mai mult de teza pe care ne-am propus-o, pentrucă, într'adevăr, domeniul unde acest avânt înspre transcendență este în mai deplină desfășurare este domeniul religiei. Este foarte adevărat că în discuțiile cele mai frecvente, se face din libertate un concept filozofic, însă nu-i mai puțin adevărat că aceste discuții au totdeauna o latură care coboară în mod necesar, fie în lumea mitică a religiei, fie în lumea practică a moralei, lumi cari în concepția creștină

sunt totdeauna strâns legate întreolaltă. Se poate spune că discuțiile filosofice asupra conceptului de libertate totdeauna au simțit o pornire necesară înspre verificarea reală a lor pe plan religios și moral — și mai mult, aceste discuții nu fac altceva decât să îmbrace în diferite chipuri problema trăită real și concret în religie și mai ales în morală. În sensul acesta, libertatea ca problemă omenească intrând în însăși substanța religiei și a moralei, justifică din multe puncte de vedere o preocupare în sensul tezei noastre.

Este o problemă cu mult mai largă care se pune și anume: *Este omul liber, sau nu?* Această problemă așa larg pusă nu implică nici o altă precizare — că e liber omul să apuce un drum sau altul, sau e liber în fața unei acțiuni sau lucru etc. și căreia s'au dat nenumărate răspunsuri, fie că omul este liber, fie că nu este și câteodată s'au dat și răspunsuri de mijloc. În religie și în morală problema se îngustează formulându-se astfel: Este omul liber să pășească pe calea către Dumnezeu; sau este omul liber întru săvârșirea binelui. În sensul acesta libertatea care se pune ca o problemă generală și vag formulată, așa după cum am văzut mai sus, devine o problemă care se pune în legătură cu drumul omului către Dumnezeu, sau cu drumul omului întru realizarea binelui, cu scopul de a preciza natura raportului dintre om și Dumnezeu, sau pe plan moral, de a explica responsabilitatea omului față de actele sale.

De problema aceasta din urmă ne vom ocupa în teza pe care o dezvoltăm, oprindu-ne timp mai îndelungat la discuția ei așa după cum reese în lumina creștinismului. O privire cât de sumară în domeniul religiei și moralei arată că religiile păgâne anterioare creștinismului conțineau în foarte mică măsură, sau chiar deloc, libertatea ca element care regulează raportul omului cu Dumnezeirea. În această privință este destul să amintim religia iudaică a vechiului testament. Printr'o expresie cam tare am putea spune că omul vechiului testament a fost chinuit de dumnezeire, pentru că la fiecare pas îi simțea greutatea care venea ca o restricție dinafară. Sunt cunoscute legile mici și mari ale vechiului testament prin care omul trebuia să treacă ori-

decâte-ori voia să se apropie de Dumnezeu, sau să săvârșească o faptă bună. Din întreagă concepția antecreștină a iudaismului, Dumnezeu reese ca o ființă amenințătoare de care omul trebuia să se teamă. În sensul acesta raportul omului cu Dumnezeu în vechiul testament se caracterizează prin *frică* — o frică provenind nu numai dintr'o cutremurare în fața Dumnezeirii, pentru că aceasta este un element care se află sub o formă sublimată și în creștinism, dar o frică organică de pedeapsa lui Iehova. „Eu sunt Iehova care vă sfințesc pe voi. Păziți dar Sabatul. Cine va face lucru în ziua Săbătilui se *va omori?*” Acestea sunt cuvintele Esodului care pot prezenta într'o lumină destul de clară peisajul moral al vechiului iudaism. Este natural că aici să apară cel mai potrivit câmp pentru cultivarea fariseismului, care însemnează altceva decât o apropiere *mincinoasă* de Dumnezeu, sau pe plan moral o adoptare silită la condițiile binelui. Creștinismul produce o răsturnare a acestei stări de lucruri. În locul fricii ca element care regulează raportul dintre om și Dumnezeu, Cristos pune *dragostea*, ca un proces interior ce răsare spontan din miezul ființei omenești. Ridicarea omului înspre cer sau săvârșirea binelui primesc alte semnificații decât în peisajul vechiului testament. Omul împins de dragoste face totul dintr'o adevărată intimitate, orice act al său care-i aduce apropierea de Dumnezeu nu este hotărât de nimic altceva decât de propriul său *avânt*. Tot așa după cum frica este simbolul constrângerii și al condiționării, dragostea este simbolul libertății depline în împărăția religiei și moralei. — Omul noului testament nu a mai privit legea ca ceva dinafară, pentru că în dragostea sa el și-a apropiat-o, și-a însușit-o, interiorizându-o și făcând din ea propriul său dirigitor. Pentru cine cunoaște gândirea apostolului Pavel nu e greu să observe că propria sa problemă interioară este tocmai *eliberarea* omului de sub tutela legii constrângătoare și transformarea acestei legi în ceva de natură spirituală după care omul să pășească natural și spontan. Legea vechiului testament, prin caracterul exterior, se referea numai corpului, deaceia omul o simțea ca o povară. Această lege a fost potrivită pentru omul

prunc, însă pentru omul creștinismului nu mai poate fi trăită. Pentru Pavel, omul nou născut prin învierea lui Cristos este omul care a trecut legea de pe piatră (tablele legii) în suflet. Acest om are ca substanță a existenței sale spiritul, în străfundul căruia se găsește o scânteie divină exprimată în *dorința de bine*. Spiritul ca principiu interior este o putere dumnezeiască care ajută omul să se deslege de condițiile trupești de viață care-l țin într'o lume a necesității și a determinismului. Corpul este expresia pământească a omului și ca atare el este accesoriu și contingent, pe când spiritul este expresia divină și în felul acesta el formează esența omului. Cine lucrează întru spirit lucrează întru libertate, pentru că spiritul, în concepția lui cea mai largă, nu înseamnă altceva decât descătușarea de condițiile omenești de viață. Se poate spune că o problemă centrală a lui Pavel este tocmai această preocupare de libertatea omului sau în sensul său negativ — de eliberare a omului de sub ordinea trebuințelor trupești, cu scopul de a se manifesta liber pe drumul mântuirii. Felul în care Pavel ajunge la formula libertății creștinești este foarte aproape de definițiile care s'au dat de mulți gânditori. Libertatea înseamnă puțința de manifestare a unei ființe după propriile ei principii interioare fără cea mai mică piedecă. Astfel libertatea în creștinism înseamnă, în prima linie, manifestarea omului după natura sa interioară. Această natură interioară o formează spiritul — care este un element comun și lui Dumnezeu, făcând în sensul acesta puntea de comunicare între cer și pământ, pentru că numai întrucât omul se spiritualizează câștigă tot mai mult libertatea, însusindu-și tot mai multă posibilitate de apropiere de Dumnezeu, — „Iară Domnul este spiritul și unde este spiritul Domnului, acolo este libertatea”. (Corint, 2—17).

Însă să nu se înțeleagă că Pavel ar fi crezut cândva că omul nu poate vedea pe D-zeu decât în măsura în care renunță la natura sa de om; în sensul că spiritualizându-se el se lapadă de sine, de expresia sa pământească. Pavel a pus esența omului în spirit ca o putere ruptă din împărăția cerului și coborâtă în străfundurile omului. Și astfel omul, cu cât este mai

mult om, desfășurând mai multă substanță spirituală, cu atât se apropie mai mult de Dumnezeu. Însă devreme ce omul numai atunci este liber când își manifestă ființa sa prin spirit, nu este greu de întrevăzut un paradox al libertății creștine, paradox de care nu poate scăpa nici când și mai mult, Cristos îl accentuează în dese rânduri. Este o libertate care se poate discuta în sensul ei originar ca o putere nemărginită a omului ce se manifestă totdeauna ținând seamă de propria sa afirmare. Despre această libertate numită de unii filosofi *marea libertate*, nu poate fi vorba în creștinism. Creștinismul, ca o doctrină spiritualistă, cu scopul ca să facă posibilă *mântuirea omului*, trebuie să conțină pe lângă libertate și o indicație a acestei libertăți. „Eu sunt *calea adevărului și viața*“. Aceasta este expresia cea mai tipică a orientării interioare din lumea creștină. Faptul se pare, natural paradoxal, că Isus dă în acelaș timp și libertatea și calea. Libertatea și calea sunt într'adevăr lucruri din care reese un paradox al libertății creștine. Și totuș acest lucru este cea mai sublimă culme a vieții morale. Pentru omul care poartă scânteia de bine în miezul ființei sale libertatea înseamnă când se manifestă ascultând de glasul acestei spiritualități interioare. Acest rez. etic al omului este în sensul cel mai larg calea pe care o arată Crist creștinismului. În sensul acesta libertatea creștinească nu este o libertate oarbă ci o libertate luminată; o *libertate întru Bine*. Este foarte adevărat că determinismul cauzal contrastă libertății, pentru că un om nu mai este liber atunci când simte o forță dela spate care îl mână pentru săvârșirea unei acțiuni, însă intenționalitatea nu este deloc în contra libertății (în sens real, nu logic) Calea pe care Crist o arată omului nu este altceva decât indiciul general al unei *intenționalități întru săvârșirea Binelui*.

Totuși, este un stadiu în creștinism care presupune un grad mai pronunțat de libertate decât libertatea întru Bine, așa după cum a fost schițată mai sus, însă această etapă este constituită dintr'un moment de cea mai scurtă durată. Acest moment îl formează libertatea originară pe care o are omul de a *alege* drumul adevărului, al veșniciei sau alui Dumnezeu, sau drumul rătăcirii și al

morții. Cristos dorește ca omul să-și aleagă liber drumul mântuirii sale, însă această alegere este o clipită — și cred că nu se poate vorbi de ea decât în sens originar — metafizic. Omul, oridecâteori se manifestă, se găsește pe unul din aceste două drumuri. Din această libertate inițială a izvorât principiul luciferic al religiei creștine, pentru că Lucifer este un produs și o jertfă a marelui libertăți, totuși după cum Crist este simbolul celeilalte libertăți întru Bine.

Sunt două expresii consacrate care caracterizează pregnant și simbolic cele două figuri ale libertății. Prima este *Arbitrium brutum* iar a doua *Arbitrium liberum*. Libertatea pe care o simbolizează Lucifer este *libertatea capriciu*, care duce până la desfrâu. Ea semnifică o libertate îndrăgostită de sine însăși, care se manifestă chiar împotriva lui Dumnezeu. Lucifer este copilul răzvrătit al Dumnezeirii din cauza prea marelui dor de libertate și aceasta este vina căderii sale în întuneric. Libertatea — răsvrătire este un principiu care duce omul la moarte nu la mântuire. Crist izvorât din inima dumnezeirii este fiul ascultător; arătarea sa este arătarea întru dragoste de Tatăl. Calea lui este calea ispășirii, a crucii, iar libertatea lui este libertatea întru Dumnezeu. „Eu sunt lumina lumii”. Cristos în felul acesta a luminat drumul omului. Libertatea să nu mai este libertatea oarbă luciferică, ci este un drum către un scop. Omul în spirit de libertate tinde înspre Dumnezeu, ca să găsească mântuirea. Libertatea întunericului s'a schimbat în libertatea inteligibilă, o libertate care dă omului scara urcării înspre Binele suprem — acolo unde este rostul întregii lumi și unde se îndreaptă destinul omului ca pe o cale mai dinainte făcută. Și astfel libertatea deplină se atinge la un capăt al său cu determinismul universal.

*

Acum, după ce am descris câteva aspecte ale libertății creștine arătând în linii generale și încadrarea ei în conceptul general de libertate, vom trata, ca încheiere, legătura și aportul vieții creștinești la *problema escatologică a omului*. Aceasta o facem ca să nu se creadă că libertatea pe care o dă Crist este libertate de al

doilea grad, în care să intre și anumite accente de restricțiuni. Libertatea întru Bine nu este o cale care limitează acțiunea omului la un anumit domeniu, ea este cea mai largă atmosferă spirituală pe care a acordat-o cândva vreo doctrină. Libertatea spiritului care se desfășoară după îndemnul lăuntric ale dorinței de bine este singurul mijloc prin care omul, uitând o clipă de existența sa pământească, se poate înălța cu fața până la Cer. Binele creștinesc nu este Bine așezat pentru veșnicie, undeva sus, către care omul se tindă schinjuindu-se. O astfel de concepție ar duce pe om la un sentiment depresiv al destinului său; ar duce la frică, strâmtorare, provenită din faptul că dincolo este o lume absolută pe care el cu toate eforturile lui nu o poate ajunge. Substanța metafizică a unui astfel de om este *Groaza*, atât de minunat schițată de Kirkegaard, un aprins creștin, însă un eretic în ceace privește problema escatologică.

Binele creștinesc, și tot așa D-zeul creștinesc, sunt substanțe ce se manifestă în fiecare substanță a creștinismului, Binele este un element care participă la această lume, lăsându-se să fie creat prin orice act moral făcut în spirit de libertate.

Berdiaeff, din acest punct de vedere se pare că a simțit mai aproape de miezul creștinismului decât Kirkegaard. Creștinismul introducând *credința* ca bază a făcut din D-zeu și Bine elemente ale libertății, pentru că această credință are începutul în cea mai liberă a-deziune a omului. Pătruns de credință, creștinul în orice acțiune a sa crează Binele. Libertatea care este la origina actului moral este puterea care ridică omul pe culmile creației. Morala creatoare alui *Berdiaeff*, se bazează tocmai pe libertatea spirituală a omului care dă sens destinului său suitor în spre cer. Aceasta este semnificația simbolică a cuvintelor, „Vie împărăția ta... precum în cer așa și pe pământ”. Omul prin actele sale poate constitui o împărăție divină. Această construcție care se bazează pe puterea de creație dă măreția destinului omenesc.

Mai este o problemă care trebuie amintită ca libertatea creștinească să-și primească un sens mai lămurit. Libertatea pe care a dat-o D-zeu omului, este adevărat

că e o putere care ridică omul către cer, pe drumul mântuirii, însă numai mulțumită acestei libertăți el nu poate ajunge până la capăt. Aici intervine problema *Harului*. Har înseamnă ajutorul în avântul omului înspre cer; este un sprijin al avântului tot astfel precum aerul este un sprijin pentru sborul păsărei. Omul creștin în felul acesta este asemenea copilului care începe să meargă. El pășeste cu grije către mama care îl așteaptă atentă și îl cheamă surâzând.

Copilul înaintează cu ochii țintă la surâsul mamei fără să se gândească o clipă la obstacolele care-i pot veni în picioare. Această neatenție provenită din privirea ridicată nu numai că nu-l împiedecă, dar surâsul mamei și întreagă expresia feței îi dă putere, iar chemarea ei îl face să pășească înainte.

ZEVEDEIU BARBU

CÂNTEC

Plouă'ncet, de plictiseală
Și asfaltul străzii-l spală.

Felinarele aprinse,
Cântecele mele stinse.

Nimeni nu mai e pe stradă.
Nimeni nu vrea să mă vadă.

Plouă încet și nu înceată;
Cum aș vrea să văd o fată.

EMIL ISAC

IN AȘTEPTARE

Clocotește Ardealul la foc aprins de moți,
cu ei în legendă mucenici trăiesc,
peste spânzurători care așteaptă hoți,
peste răsărituri ce se ivesc.

Uzinele clocotesc fierbintele durerii,
oameni gârboviți de muncă
urnesc clipele pe minutarul țării
și stelele gândului în neguri s'aruncă.

Clocotesc inimele satelor
în cazanele revoltei milenare;
s'au pregătit orașele
pentr'un răsărit de soare.

ION TH. ILEA

PAGINI MONOGRAFICE*)

Deși din cele arătate,¹⁾ reese, că Mediașul în tot decursul timpului a căutat să se desvolte în interior în detrimentul celorlalte comune, prin încurajarea breslelor, totuși conducătorii orașului fiind oameni simpli, fără cultură aleasă, nu-și puteau apăra singuri drepturile lor politice, fie din inconștiență, fie din cauza magnaților, cari le puneau destule piedeci, îi fac să apeleze la așa ziși reprezentanți.

Acești reprezentanți aleși, cari posedau o oarecare cultură și aparțineau totodată familiilor înstărite și bine văzute în împrejurimi, spre a se deosebi de vulg, iau numirea de *Erbgräfen* (conți.²⁾)

Ziși conți sași, aveau legături cu diferiți reprezentanți ai poporului din alte state și în special cu cei din Ungaria, fie datorită înrudirilor familiare, fie cunoștințelor făcute cu ocazia învățăturii lor în școlile din apus.

Odată născut acest titlu de noblețe, începe a se înrădăcina în așa fel, că se transmite din tată'n fiu, jucând un rol important, nu numai în istoria cetății Mediaș, ci și a celorlalte cetăți săsești, atât timp cât s'au bucurat de încrederea poporului, legându-și numele de toponomia localității unde și-a avut reședința.³⁾

Primul conte care a făcut din acest titlu un drept ereditar, este Nicola de Medgyesi, la anul 1337.⁴⁾

*) Din Monografia orașului Mediaș, în preparație.

1) Vezi „Lanuri” (III, 1 și 3)

2) Matheias Schuster; Orașul Mediaș (teză de licență)

3) În Mediaș și astăzi există Str. Grefilor (Gräfen)

4) F. Theil: „Mediasch zeit 50 Jahren” Mediaș, 1912

Deși reprezenta Mediașul, contele Nicola, care spre o mai mare cinste și prestanță adoptase numele orașului, nu locuia aici, ci tocmai în satul Păucea din jud. Târnava-mică, situat la vreo șapte kilometri de Mediaș, la o moșie a sa.

Cum urmașii acestui conte, care se căsătorise, după cum spune cronicarul Johann Hutter,¹⁾ cu o fată de familie nobilă ungurească din Herepea, începură a lucra în detrimentul poporului și mai mult în folosul lor, căutând de a duce pe locuitori, din liberi cum erau, la servitudine, se născură nemulțumiri, mai ales că acest titlu de împrumut era refractar firii săsești, așa ca pela anul 1487 acești conți, fiind desavuați de popor, începură să dispară, în locul lor ridicându-se preoții.

Preoții, ca reprezentanți ai poporului, căutară de a căpăta cât mai multe drepturi politice, așa că la anul 1495, Mediașul, care avea diploma de oraș, acordată de către Regele Matei Corvin, devine tot odată centru politic al regiunii.

În fața acestui fapt împlinit, comunele rivale se resemnează și în unanimitate îi recunosc toate drepturile ce și le-a asumat.

De acum încolo se dezvoltă o viață burgheză caracteristică evului mediu, necăutând de a rămâne mai prejos de celelalte centre săsești mai vechi, ca Sibiu, Sighișoara și Sebeș.

Cum Mediașul este așezat într-o poziție geografică încântătoare, în mijlocul podișului Transilvan, a făcut ca mai toate adunările poporului, precum și dietele, să se țină aici.

Aceste adunări, deși erau văzute cu ochi buni, totuși costau foarte mult pe oraș, așa că după mai

1) Cronicar al Mediașului.

fiecare dietă, oraşul își resimțea bugetul sleit, având în vedere că veniturile erau slabe, în comparație cu populația acelor timpuri, care număra circa 1720 locuitori, după cum reese din o notiță din 1510 a unui funcționar administrativ din Bistrița.¹⁾

Datorită acestui fapt, în urma intervențiilor și în special înfrângerii armatei ungare de către turci la Mohaci, la 9 August 1526, odată cu independența Transilvaniei, Mediașul capătă noi drepturi între care și pe cel de urbe.

MIHAIL AXENTE

BCU Cluj / Central University Library Cluj

1) Medgesch opidum hanet hospites (Capii de familii cu proprietăți) 300; inquilinos (fără proprietăți) 38; pastores (păștori) 2; pauperes (săraci) 4; adică un total de 344 familii, socotind fiecare familie cu 5 membrii. (Mathias Schuster)

DECLIN

Speranțe'n mugurite în flori de liliac
Zilele trec, ca niște cripte peste veac.
Din sânge, din muguri, din ore,
Ai prins melodiile sonore.
Câte-au trecut, câte-au trecut
Peste ce-ai fost, peste ce-ai vrut.
Idealurile rupte le culegi.
Le mângâi și nu ți le'nțelegi.
Unde-i melodia care-o cântai în zori,
Când îți prindeai stelele la cheutori?
Și copilul cu vorba de argint?
Stelele, oamenii, cântecele mint.
Acum te pregătește pentru ora mare care
[va veni
Când printre flori și arbori te vei risipi.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

ION MOLDOVEANU

POEM TRIST

Undeva, odată, doi ochi vor plânge;
Genele lungi peste clarul lor întins,
Catifelată cutie se vor strânge;
Cândva cu plânsul te vei fi deprins.
Pentru noi toți, necunoscute fecioare
Se roagă — și noi le-am uitat;
Poate hucuria noastră le doare,
Din ele toți anii-au sburat.
Dar niciodată nu vom putea
Să stăm lângă inima celei fără nume,
Lângă respirația ei repede și grea;
Tristă o frunte, undeva apune.

ȘTEFAN BACIU

MUZICALITATE*)

Casă nouă ca un leagăn de vioară.
Lemnul mai sonor ca de lăută.
Când vorbesc toți fulgii sunetelor sboară
Prin tăcere casa de-o sărută.

Lemnul e mai cald ca un amant.
Arii vechi, silvestre, reînvie,
Se trezesc în el halucinant
Ritmuri noi din vechea melodie.

Cum răsună haiducește casa!
Mandoline, fluiere și strune.
Flaute cu sunet ca mătasa
Și viori cu-arcușurile brune.

Clopote minuscule în fibrele lemnoase,
Titere și buciume, blonde clarinete,
Valuri muzicale, frunze luminoase
Cresc ca nevăzute ape din perete.

Lucrurile cântă. Lemn uscat, sonor!
Se trezesc în dânsul vechile-aspirații.
Toate'n juru-mi joacă dans amețitor
Bete de acorduri, treze de senzații.

Simultan năpraznic geme o pădure
Tânără de seve'n sângele-ancestral;
Cântă ca o hoardă depe stepe sure
Un trecut de patimi, dârz, oriental...

Orîșice atom e ultramuzical!

E. AR. ZAHARIA

*) Din „Marathon“, sub tipar.

NOTE PENTRU SBOR*)

Dans un frêle batis de toile, de bois et de fils d'acier, suspendu à des milliers de mètres au dessus du sol, et dont la seule vitesse maintient l'équilibre, je dois dire qu'on ne se sent pas aussi tranquille qu'à rouler en automobile.

Jacques Boulenger

Faptele care ies din comun sunt privite fie cu justificată curiozitate, fie cu teamă, fie — mai ales — ironic. Faptele care au în germene o sfântă nebunie, cu atât mai mult. În general gesturile eroice nu sunt apreciate în întregul lor aspect serafic. Semenii află totdeauna deficiențe acolo unde ar trebui să prizeze, pentru purpura sufletului, înaltul, splendoarea faptei, transfigurativul. Poate și de aceea cei ce poartă în sânge mitul „faptelor mari“, au vizionat o *spiritualizare a eroismului*. Numai încercuit de o cât mai aureală lumină, plinul eroismului irațional, subconștient, poate fi scos în evidență, impus chiar aceluia ce sunt înclinați mai mult spre firescul și cotidianul materialism, amalgamat până și în structura sentimentală a celor mulți.

Cei mulți sunt și cei neîncrezători. Și aceștia sunt prea preocupați de orânduelile concrete ale destinului. Frumusețea gândului înalt are de luptat, paralel cu ignoranța ades voită a oamenilor, cu însăși firea lor. Chiar genialitatea — deci cel mai înalt aspect al gândirii — are de suferit pe urma acestei prea omenești stări. Numai prin această strâmtorare a orizontului ne explicăm atitudinea neelanică a omului când se pune problema sborului cu aripi făcute.

Sborul este de natură abstractă. Cu indulgență, putem spune că se poate încadra în seria *faptelor psiho-fizice*. Pentru că este o creațiune Dumnezească, sborul va creia la rândul-i iluminați. De la vobletele libelulei-efemeridă până la fâlfăitul regal al vulturilor-conduri, sborul este numai *esență*. Însăși faptul că sborul

*) Desprinse dintr'o „Carte despre sbor“, care va apare.

este identicul desprinderii de lut, că realizează învingerea nediscutată a faimosului 9,81 gravitațional, însăși acest măreț fapt, ne îndreptățește să considerăm sborul ca pe cel mai vorbitor omagiu pe care iluminajii creației l-au adus și îl aduc nemărginirii.

*

Aspectul interior al aviatorului are ceva din tumultul exteriorizat de fenomenul exploziunii. Tăria în credința misiunii sale, la omul-pasăre este un finalism, un scop-total, o apoteozare a elanului izbucnit în irizări divine de azur, sau în reușite fapte prezente dincolo de orice critică. Ridicând zăgazarile care-i încercuiau viața interioară, aviatorul scriitor *Anthelme de Gibergues* spune :

„Si, les ailes brisées, un jour, dans le ciel, je retombe sur la terre en retournant à Dieu, que ces lignes apportent à ma mère, à mon père, les pensées dernières, les desirs, les rêves suprêmes de leur fils tant aimé.

„Dès que l'avion mortellement blessé refusera tout travail, dès que l'accomplissement de la mission sera impossible et ma tâche sur la terre terminée, dès que la chute se précipitera, à quelques mètres à peine au-dessus du vacarme de la bataille, une paix infinie depuis longtemps attendue m'envahira et je la chanterai de tout mon âme : Gloria in excelsis Deo!... Oh! ces quelques secondes devant la souffrance et la mort, dont le monde a une telle horreur qu'il essaiera de vous les cacher comme abominables, vous les bénissez avec moi; elles sont une faveur du juge souverain.

„A mesure que mon corps frissonnant s'approchera du sol, mon âme remontera plus légère à des hauteurs inconnues : la séparation se fera victorieuse...“¹⁾

Citind această confesiune unică în splendoarea ei, vom înțelege cât mai bine dela ce sursă se adapă tăria sburătorului în credința înălțătoarei lui misiuni. Să nu ni se pară excentrică fina aroganță a aviatorilor. Nici excesivitatea lor. Pentrucă aceste incomodități sunt dovezile că sburătorii sunt întradevăr conștiinți de rolul lor temerar. Conștiința propriei valori este marele imbold care îl face pe

1) Din cartea „Vie heroïque de Guynemer“ de H. Bordeaux

omul-pasăre să sară peste considerațiunile logice de auto-conservare și, odată debarasat de acest aspect total omnesc al ființei, să realizeze minunile sborului actual. În însăși această conștiință stă propria realizare a scopului creativ, către care mintea omenească a tins atunci când s'a încumetat să închege elementul sborului uman. Mareșalul Resnier, care pela 1800 credea în posibilitățile de sbor ale omului, cu fanatism oriental, poate fi considerat ca părinte al tăriei de conștiință aviatoricească. Experiențele acestui adevărat ostaș al lui Napoleon, care-și închipuia că va cuceri Anglia pe calea aerului (nu uitați, suntem în anul 1800) sunt edificatoare : Ce a contat la el un braț atunci când și l-a zdrobit în saltul de pe crenelurile dela Angoulême ! Ce, sfârticarea trupului — în care totuși viața a persistat — atunci când a repetat experiența ? Credința în reușita finală i-a dat unica tărie, marea tărie de a nu-și frânge gândul final definit în crearea de oameni-păsări cari să îngenunche tăria Albionului. Un nebun, ziceau contemporanii. Un fanatic, a decretat Napoleon. Un mare conștiincios spunem noi azi, când peste 136 de ani manevrele armatei rusești ne dovedesc că se pot debarca în dosul liniilor dușmane 1500 de oameni în mai puțin de o oră. Ce înseamnă 1500 de focuri de armă care să surprindă dușmanul pe la spate când el și-a concentrat toate forțele atacând într'o anumită direcție, las cititorului să aprecieze. Și să aprecieze și tăria de conștiință a mareșalului lui Napoleon.

Am făcut ocolișul de mai sus pentruca, exemplificând, să lămurim că aroganța și conștiința valorii în sine, departe de a fi „scăderi aviatoricești”, sunt suportii unei idei care persistă peste oameni, locuri și timpuri. Căci ce valoare are viața ; ce, spațiul ; ce, clipa, când se aruncă în cumpănă tendința de a creia, de a înălța pe om pe culmile tot mai florale ale biruinței ?

N. LADMISS-ANDREESCU

LIRICA MODERNĂ BULGARĂ

MARIA MAGDALINA

(de NICOLAI RAINOV)

Sub cortina de stele cu mătase aurie
sufletul rămâne în beznă pustie

Maria :

sub cupola rece până'n fund pustie
ne udă stropi de aiazmă vie ;

lanțurile de ghiață scoate-le

Marie. BCU Cluj / Central University Library Cluj

Intre flori de crin reci ca ghiața,
în lanțuri de fier sub mătasa de stele
(O, cine ar privi viața !)

Cum pier și picură stropii inimei mele
Maria.

Inima plânge departe în ceruri,
peste bezna pieritoare.

Se'nserează. Lacrimă e sufletul de-apururi,
șterge-o Maria !

VASILE CHRISTU

RĂSPÂNTII

(FRAGMENT DIN „VIAȚA LA'NTÂMPLARE“*)

Om cumsecade, prietenul Sandu Aluniș primi să mă găzduiască vreo câteva zile. Deatfel nu era el primul care îmi oferea această ospitalitate, dar era ultimul la care mai puteam cere ajutor, în zilele acelea grele din primăvara aceluia an. Cum nu eram în posesia nici unui bagaj, care să-mi îngreueze mutatul, am rămas la el din prima seară.

Locuia într'o casă depe calea Dudești închiriată dela un fierar ale cărui venituri abia puteau face față luxului celor două fete candidate la măritiş.

Logodit de curând, prietenul meu înțelese probabil, că trebuie să-și schimbe felul de viață. De aceea era veşnic în căutarea unor surse de existență mai rodnică.

În primele zile nu i-am vorbit nimic, în legătură cu neliniștea de care părea sdruncinat dela un timp. Mă mulțumisem să-l studiez în ascuns, cu gândul de-ai împărtăși impresiile mele, numai în ziua când mi s'o părea mai dispus; dar deși încheiam peste câțva timp două săptămâni, în imediata lui apropiere, ziua dorită de mine întârzia să sosească.

Stingherit oarecum de situația pe care o bănuiam ridicolă, adică aceia de a umbla fără nici un rost și de a cerși zilnic acestui om ajutorul bănesc, într'un timp când el, mai mult decât mine, avea poate nevoie de bani, mă hotărîi într'o seară să-mi iau boarfele și să-mi caut într'altă parte sălașul. Atitudinea mereu severă a lui Aluniș, preocupările sale din ce în ce mai chibzuite, mă îndemneau și mai mult la aceasta. Intenția de a-l studia o abandonasem. Nu mi-ar fi servit la nimic. Cu atât mai puțin lui, care ar fi văzut poate în aprecierile mele, o subtilă metodă de a-mi prelungi șederea.

Ași fi întârziat poate câteva clipe la poartă, în dimineața cea tristă și ploioasă când mi-a încuiat ușa, spunându-mi că nu mă mai poate găzdui, să-i spun tot

*) Roman ce va apare în editura „Pământul“.

ce notasem în minte despre el; dar fiindcă însemna să încep cu „nu te mai însura prietene”, am plecat fără să-i spun altceva, decât un „la revedere” trist și banal. Nu știu de ce, dar acel la revedere mi s'a părut atunci atât de cuprinzător, sub ploaia care se cernea tot mai insistent, încât am avut impresia că înglobează în ea toată drama sufletului meu hoinar. Faptul nu m'a impresionat de altfel. Mă impresiona mai mult strada ce se întindea până departe, sub ploaie, singură și fără viață.

Dacă aș fi avut o țintă, spre care să-mi îndrept hotărît pașii, nu m'aș fi gândit la nimic; atât de mult mă obosiseră gândurile. Un sentiment de milă pentru mine însumi începuse să mă neliniștească. Mă vedeam mic și inutil în complexul unei vieți pe care n'o mai înțelegeam. Nu puteam să-mi precizez dacă istoria vieții mele începea din acele clipe, sau își avea rădăcinile înfipte, de douăzeci și mai bine de ani, undeva sub soarele aspru al Bărăganului. Imi venea să cred, privind vitrinele încărcate cu nimicuri, că n'am fost niciodată rezultatul unor serioase experiențe. Și gândul mă duse înapoi, spre o copilărie grăbită și umilă. O, dacă aș fi fost beat atunci, ași fi plâns desigur. Nu e vorbă și așa eram destul de necăjit: încercam pentru primă oară durerea de a nu mai ști încotro apuca. Și ploaia, o ploaia din dimineața aceea, curgea cu nemiluita, de parcă ar fi plouat decând lumea.

Blestemam în gând clipa când forțat de împrejurări schimbasem meseria de muncitor cu aceea de vagabond. Aș fi avut — gândeam — cel puțin un pat în care să-mi odihnesc noaptea trupul obosit și o masă la timp. Atât, atât aș fi vrut, în schimbul unei munci cinstitute care să-mi alunge din minte toți gărgăunii tinereții.

Părinții mei fuseseră mai practici în viață: tata, după o muncă de câine, găsisese nimerit să moară pe front. Asta era singura și marea lui vină. Mama, mai idealistă, îmbătrânise așteptând undeva într'un sat din lalomița sprijinul meu, fără să bănuiască, bineînțeles, în ce mizerie mă svârlise dorința mea de o altă viață; căci dacă ar fi știut, m'ar fi chemat acasă, m'ar fi în-surat cu o fată gospodină și viața mea ar fi apucat căile obișnuite.

În piața Bibescu-Vodă m'am oprit sub streășina unui magazin, ud până la piele. Aproape, Dâmbovița își scurgea alene apele murdare, printre malurile înalte, care alunecau ca niște covoare de un verde pestriț și murdar până jos, la apă.

Când primele tramvaie începură să alunece hodorigite, printre căruțele cu zarzavaturi, norii se traseră ca niște perdele sdrențuite și un soare viu își scoase la iveală coroana de raze. O zi călduroasă de primăvară întârziată își divulgă începutul. Simțeam cum sufletul meu năpădit până atunci de dureri neînțelese cerșea acestui frumos început de zi, dreptul la o viață, alta decât aceea de până atunci.

De multă vreme primăvara nu-mi pătrunsese în sânge cu mai multă vigoare ca acum. Nu mă interesa nici lumea care adusă ca de un puhoiu repede forfotea pretutindeni, nici acoperișurile înalte ce scânteiau aproape, sub soarele diminieții: așezat pe un fund de ladă veche, acolo sub streășină, trăiam beția vagabondului înfrățit cu capriciile vieții și ale naturii.

Intr'un târziu, când soarele îmi scosese din haine și ultimul strop de apă, mă ridicai amețit și mirat: în jurul meu oamenii, casele, tramvaiele, toate, toate, săltau într'o horă nebună, ca într'un vis ciudat. Atât. Și apoi nimic...

TEODOR SCARLAT

JOCUL LEBEDEI

Curg lebedele'n lac ca lăcrămi mari,
Cu albul lor suit lumină'n unde,
Picioarul cerului în umeri de păduri
Apasă lutul aripei afunde.

Și suie'n apă tulbure de joc
Trecerea albă, clipă de cânt,
Cu aripi de iarnă și vară în cioc
Spre soarele'n drumul cioplit de cuvânt.

Aștepți să mai fremete trecerea albă
Din turla castelului tău de văzduh
Și'n tine se-afundă și cerul și apa,
Iar jocul pe unde e moarte și duh.

C. S. ANDERCO

BCU Cluj / Central University Library Cluj

DRAGOSTEI ABECEDAR

În zorii mijiiți din mâna ta sau de alt undeva,
S'a'mpins în ziuă, pe dungă ori pe brânci, o stea.

În ochii tăi, snopi de lumină, hodinitul cer
Și-a aprins stelele, heraldic făclier.

Viperele trezite din somnul pădureț,
Cu cearcănul nopții pecet, pândesc vânat de preț.

Pârâul inimii svâcnește sub lama custurii
Deaceați și s'a ogoit cuiabar în palma gurii.

Dacă ai vrea al cuminicăturii dar,
Am putea să slovenim dragostea noastră în abecedar.

Și-ar putea și mâna poetului mire s'o scrie.
Așa, adjectivele să le'nflorească nupoate, sau nu știe.

V. COPILU-CHEATRĂ

C R O N I C I

OAMENI ȘI OPINII

DESPRE JURNALUL INTIM

Deși jurnalul intim este astăzi la modă, mai ales în cercul fetelor de liceu, care îl folosesc pentru a nota diferite „intimități” sentimentale, prea puțini își dau seama de marea lui însemnătate în formarea noastră sufletească, și mai ales de felul acestei însemnătăți. Să distragem discuției agendele elevelor noastre, pline de confesiuni frivole și înjosite ca niște scrinuri de bijuterii demodate. Să ne ocupăm de confesiunea serioasă, mai cu seamă de a scriitorului.

Vreau să trec din capul locului peste utilitatea acestor carnete personale pentru munca biografilor și a istoricilor literari, cărora li se ușurează astfel cercetarea și li se pun date sigure și de tot soiul la îndemână. Țiu să insist în deosebi asupra rolului important pe care socotesc că-l poate avea jurnalul zilnic în formarea oricărui scriitor.

Am mai afirmat undeva în trecut că începătorului literat conștiincios îi este frică în primele momente să scrie. Hârtia goală din față îl derutează, nu știe cum să pornească și apoi nu are nici o siguranță de scrie bine sau nu. În sfârșit, debutantul se teme, deși se simte chemat, să scrie literatură. Il înspăimântă în primul loc stilul, lucru care explică întrucâtva înfloriturile trudnice la oricare dintre începători. Dar care sunt cauzele? Judecând bine, se pare că debutantul are prea vie în minte imaginea publicului cititor, pune prea mult temei pe opinia lui. Ei bine, cea mai nimerită scăpare de o asemenea obsesie și-o furnizează, mai repede decât sinceritatea corespondențelor cu prieteni, libertatea notațiilor desordonate, făcute numai pentru tine, cu gândul de a nu le divulga nimănui și niciodată.

Pentru scriitor, paginile de jurnal sunt o școală, și încă dintre cele mai bune, cum și un șantier în același timp.

Se cere însă o condiție: îndepărtarea din minte a oricăror constrângeri venite din exterior, singura lege bună de urmat în dezvoltarea talentului artistic fiind, cât mai severul control personal. Este foarte primejdios să te gândești, când îți notezi anapoda diferite impresii și lucruri, că odată și odată ai să publici rândurile unui asemenea jurnal, silindu-te ca atare să le aranjezi într'o ordine oarecare și să le dai o ținută mai îngrijită. Ceeace împrumută o deosebită savoare jurnalului intim este tocmai sălbătăcia și desinvoltura cu care a fost dat la iveală. Când, dimpotrivă, îți fixezi din capul locului în minte intenția de a-i publica paginile cândva, ai deja în conștiință, în clipa când le lucrezi, prezența masivă a publicului cititor, îți joacă stăruitor în fața ochilor gusturile lui, și — ca o urmare firească — nu mai poți scrie cu neglijență, ți-e imposibil să păstrezi familiartatea stabilită altfel între tine și filele jurnalului intim.

De altfel, e și riscantă publicarea unui jurnal, din pricină că valoarea îi e acordată de cele mai multe ori numai de personalitatea autorului său, de prestigiul lui. Și apoi nu trebuie să pui niciodată un temelie pe însemnătatea celor ce scrii, reflexii pe care le colorezi și le subliniezi subiectiv, fiindcă le-ai rumegat îndelung, sau pentrucă te leagă anumite împrejurări și impresii scumpe de ele, căci lumea ți le poate considera tot așa de ușor insipide. Dacă notele vin însă din partea unui scriitor reputat, succesul lor este sigur, ele având drept bază o influență pătrunzătoare. Aici nu mai are importanță valoarea în sine a vorbelor, ci faptul că sunt semnate de un scriitor consacrat. Cel puțin așa raționează publicul mare.

Dar să ne întoarcem. Este lucru cert că jurnalul intim îți pune la dispoziție spații ilimitate, în care ai să lucrezi cu un material amorf, cules în chip brut din realitatea imediată, sau prins dintr'o trăsătură fugară de printre gânduri, — material cu care vei încerca apoi reluări, prefaceri și transfigurări chinuite, din care eventual vei putea chiar să alegi apoi pagini mai răsărite ca să le dai publicității așa nepieptănate, înlăturând desigur din capul locului din criteriul selectării lor amănuntul evenimentelor personale, prea nesățios gustate pe un anumit public. Pe lângă folosul acestei continue străngeri

de materie pentru cărți care vor crește ca pomul din ea, jurnalul mai este încă și un mijloc, un instrument din cele mai priincioase pentru perfecționarea stilului, a formei. Lejeritatea, comoditatea pe care ți le permit paginile lui, te conduc cu vremea, prin faptul că se încheagă numai din notații concise, din reflexii ușor dar sigur creionate, la asigurarea unui stil pe deplin format, firesc și docil supus mânuirii artistului.

Unii consideră păstrarea unui jurnal personal ca o îndeletnicire demodată, romanțioasă, sau ca o întreprindere pornită din orgoliu, din exagerarea nivelului tău între scriitori, ținând să lași amănunte precise despre felul cum ți-ai trăit vieța și ți-ai cultivat talentul, ori despre modul cum au luat naștere diferitele opere literare pe care le-ai produs, viitorilor istorici literari. (De fapt, aceștia uită să facă o mică distincție între jurnal, care se alcătuiește concomitent cu scurgerea anilor, din tot soiuri de mărunțisuri, și între memorii, născute cu o anumită alegere.) Deși folosul unor asemenea date sigure este indiscutabil pentru criticii literari și biografi, credința de mai sus e o nerozie curată. Jurnalul intim poate cuprinde lucruri cât de mărunte, cărora în public nu le-ai da importanța, însă supunându-te exercițiului, îți înlesnesc astfel ascensiunea talentului și ți-l îndrumă pe calea cea bună. Aceasta îi e de fapt prima semnificație. De sigur, cu condiția ca materialul să-l închizi zi de zi în paginile lui numai cu scopul de a alimenta pe viitor alte cărți, care se vor naște mai pline de de sevă din el. Acesta este al doilea folos, pe lângă altele, pe care le trec aici cu vederea, mai menționând doar prilejul de neconținută verificare a progresului în toate privințele, pe care ți-l oferă jurnalul intim.

ION ȘTEFAN

CĂRȚI

MATEI ALEXANDRESCU: LEAGĂN DE ÎNGERI

(Editura „Cartea Românească“)

Pompiliu Constantinescu, recenzând în „Vremea“ acest volum de poeme, scrie că titlul n’ar fi decât o

parafrazare la un volum de N. Davidescu: *Leagăn de cântece*. Pompiliu Constantinescu s'a limitat la o simplă enunțare, fără a încerca o mai largă investigație critică asupra acestor doi poeți, când, desigur, ar fi fost silit a recunoaște că un titlu nu obligă la o analogie. Davidescu e glacial în teme, chiar când realizarea ia un aspect de sensualitate, (vezi ciclul romanic) pe când Matei Alexandrescu prezintă o floră de incantație și serafic. Cred că aceasta e una din cele mai însemnate proprietăți ale liricei sale. Mai ales în primul ciclu, unde, ca o anexă, abundă și miniatura. Ingerii lui M. Alexandrescu sunt niște păpuși. Ei se desbracă de o anumită uniformă mistică, apărând diminuați în sfințenie dar interesanți pentru naivitatea lor serafică. Acest poet a scris o poezie mai mult de decor decât una de spiritualism vertical, cum putea să pretindă tema.

Pentru a reliefa miniaturalul, M. A. a expus contradicții ca acestea:

Ingerii fac primii lor pași
Pe sub tunelul de bărbi al sfinților.

sau :

Sus, pe cocoșa câte-unui sfânt
Au pornit spre pământ.
(Ingerii mei)

Poezia aceasta nu prezintă însă o incantație riguroasă, ci cum am spus, una naivă. Exemple sunt multe. Notăm câteva :

Dumnezeu intră în ietăcel
Și trase ușa după el.

Incep (ingerii) jocul lor copilăresc
lângă tatăl ceresc.

(La streășină picură pace)

Sau poeme întregi ca *Maica Domnului și ea și Căprioarele pășteau isvoarele*.

Naivitatea a dus fatal și la o utilizare de elemente folclorice sau numai rustice :

Ingrijește-te de așternut creștinesc
Și de câteva perini de mătase
Pentru oase,
Nu uita ulcioarele cu apă, etc.

unde misticul și superstiția fac un salutar act de prezență.

Am găsit o anexare metaforică interesantă, întâi printr'o comparație consecventă, dar mai ales prin faptul

că, deși nu e împrumutată, e identică cu una specific maghiară :

Norii fugăriți, miei de lumină.

În maghiară acești nori, mai ales când sunt și creți, se numesc *bárány felhő*, nume destul de popular.

Dela jocul acesta de metaforă și notație pură, trece la alte două cicluri, realizate într'un ton minor. Există deci o lipsă de unitate, o contradicție vizibilă între cicluri, care nu e recomandabilă într'un volum intitulat numai serafic. E prezentă aci o elegie discursivă, scrisă după o formulă mai veche, care dacă nu repugnă, e totuși diminuată ca expresie, conținând o agoare adeseori nejustificată.

O poemă bună e *Cu voi, prieteni poeți*, unde existența poetului trece printr'o purificatoare suferință, ca să se imaterializeze într'o limpede imagine :

Unul câte unul ați rămas :
Hotar și popas,
Un braț în văzduh tremurat
Ca un crin scuturat.

Că poetul acesta are dispoziții spre o inspirație folclorică o dovedește prezența și în acest ciclu a unui motiv de descântec, (*Poemul șerpilor*) cuprinzând însă mai multă notație decât expresivitate.

Tot un element poporan e și aspectul formal în rimele :

De-asupra pământului
Pe pragul vântului. (p. 93).

Volumul acesta e mai mult un divertisment, o experiență lirică. Ingerii din paginile aceasta sunt o altă latură, serafică și simplă, a curentului gândirist, sub a cărui efigie și apar. Toată această experiență va trebui adâncită până la formularea unei sensibilități emotive, până la o pasiune pentru versul însăși.

Inspirația lui Matei Alexandrescu trebuie îndreptată spre o incantație exploatată și spre elementul folcloric în deosebi. Va intra astfel vertical într'un teren liric pentru care are remarcabile posibilități.

Mac. Constantinescu, în desenele cu care ilustrează acest volum, dă dovadă de o mare putere de transpunere, dela tăetura rigidă a bronzului, la jocuri subțiri de peniță, confundându-se astfel cu atitudinea poemelor.

AL. DIMA: ZĂCĂMINTE FOLCLORICE ÎN POEZIA NOASTRĂ CONTEMPORANĂ

(Premiul Fundațiilor Culturale Regale)

Scrisul d-lui Al. Dima a fost, până astăzi, prea fragmentat, fie prin reviste, fie în broșuri asupra cărora deși ne-am pronunțat, ele nu formau, totuși, o unitate de studiu mai vast și din acest punct de vedere îndreptățite la valorificare. Am fost, totuși, dintre aceia, cărora investigațiile lui Al. Dima în istoria noastră literară, uneori, alteori interpretarea ei în funcție de epocă și ideologie, ne-au indicat seriozitatea acestui scriitor. Premiarea lui de către Fundațiile Regale nu a surprins, ci a întărit o convingere.

Studiul cu titlul de mai sus, vine într'un timp când poezia românească, atât pentru cititor cât și pentru critic, apare desorientată, fadă, scontând efecte de artificiu verbal. Critica aceasta consideră hermetismul, de pildă, (atât cât e la noi) ca pe un eufemism, nu ca pe o realitate, sau ca pe o consecință a tăerii verticale în inima lirică. Repugnarea fondului se face pe suspectarea formei, care adeseori ascunde un simbol, nedeslegat de cititor. Ceace nu ne duce deloc la rebus, ci mai mult la metonomie. (Tot o figură poetică). Dar e fapt evident că și perspicacitatea poate produce emoție.

În prefața care precede acest studiu, Al. Dima vorbește de o critică la care, ca obiect, primează „exclusiv tehnica artistică, măestria formală a scrisului, abilitatea combinațiilor lexicale și imagiste”, etc. Dar noi observăm însă și o critică la care e în declin această exagerare, preconizând, prin invitație sau solicitare, o fuzionare cu contribuție egală (egală, în sensul unei necesități spre o creație naturală) a fondului cu forma. După un stadiu de acut tezism (căutarea temei și rezolvarea ei în funcție de ea însăși, e totdeauna tezism) și altul la fel, de exaltare formală, o întoarcere la alternarea lor ca elemente inseparabile, ar conduce pe poetul român la creație.

Departate de a considera aceste preliminarii lirice ale lui Al. Dima drept divagații critice, ci tocmai ca pe un mai solid pretext la scrierea cărții sale, le vom lăsa, pentru a nota marea valoare a paginilor ce constituiesc prefața acestei cărți.

Critica noastră consideră că în lirica românească actuală, fiecare poet tânăr stă sub zodia unui poet strein. Și se pretinde aceasta cu argument caduc, mai mult ca enunțarea unei lecturi solemne din poezii streini, sau, ceiace e și mai grav, ca o prezență în scris a unei sonorități exotice, pe care ar putea-o procura un nume strein, uitându-se că astfel se diminuează originalitatea românească, ea ne mai contând nici ca peisaj liric, nici ca potență verbală, prezentându-se ca o piață de desfacere a unei tehnice și stil strein.

Prefața lui Al. Dima lămurește scopul acestei cărți: o excursie calmă și serioasă prin lirica noastră contemporană consacrată, spre a reliefa tot procentul de inspirație folclorică utilizat în creații. E această carte o contribuție la sfărâmarea modelului strein, în stridentă neconformare cu spiritul românesc, model ce s'ar fi impus indirect, obsedant, tocmai prin așezarea lui de către critică. Și mai e o floră de abundent material românesc, la capătul căreia stă încadrarea perfectă într'o istorie literară autohtonă, ca o biciuire a exigențelor critice, care pretind, paradoxal, prezența unui colorit strein.

Această prefață servește astfel rezolvarea unui românism în artă, așezându-se pe meridianul ce tinde la formarea unei spiritualități organice.

Trecând la studiul propriu zis, autorul utilizează un metod ale cărei puncte de eșalonare le-a găsit la Charlotte Burne, în Manualul de folclor al Societății din Londra. Trei mari capitole: Credințe, Obiceiuri, Literatura populară, cuprind, în subdivizări, elementele poporane utilizate de poezii noștri. Dar, cum era și firesc, (totuși vom arăta și altă posibilitate) autorul nu prezintă decât câțiva poeți mai reprezentativi. (Arghezi, Blaga, Pillat, Voiculescu, Maniu, Barbu) Conform psihologiei faptului liric, poezii au străbătut prin rusticism și folclor luând uneori teme, alteori împrumutând metrica, dar ceiace e mai frequent (și credem că aici e și o evidență a personalității artistice) e numai o respirație de atmosferă rurală, o încrucișare de elemente folclorice arse la focul originalității liricilor, pentru a prezenta un obiect de artă modern. În crusta poemului însă stau vizibile elementele prime.

Dar d. Dima a făcut și câteva greșeli, mici de altfel. Evident că într'o lucrare de documentare se poate

servi și material brut, cu toate că autorul vroia să decline și funcțiunea lui estetică. Vreau să spun că deși autorul anunțase, ca document, un material liric consacrat, aduce în citări versuri care sunt interesante ca document, nu și ca artă poetică. Și nu putem clasa decât tot numai ca interes documentar, entuziasmul autorului pentru Ion Pillat, din care citează câteva bucăți nu de inspirație folclorică, ci numai transcrise. Procedu decuasor pentru un poet cu exigențe.

Apoi, fiindcă lucrarea aceasta citează autori și opere, ar fi fost potrivit o trimitere la volume și pagini, fie printr'o anexă de indice, fie prin simplu asterisc, nu pentru un decor bibliografic, ci pentru o ușurință a cititorului.

Deși autorul anunță că studiul său se limitează la analiza celor câțiva poeți notați, s'ar fi putut scrie o prelungire în activitatea celor mai tineri poeți români, încadrați într'un singur capitol. Faptul căpăta o dublă valoare, una pentru autor, fiindcă liricii tineri, cei mai mulți, contrar unor afirmări subiective, exploatează folclorul, iar a doua oară, că această poezie își capătă adevăratul ei atribut liric, fiind scrisă la o altitudine unde tema e un pretext al unei realizări semnificative ca evoluție artistică.

Altfel d. Al. Dima trece adestru și cu sagacitate prin cercetările sale, posedând un stil sobru, didactic și neliteraturizat.

GEORGE POPA

GH. ATANASIU : DESMOȘTENIȚII

(Ed. Cartea Românească, Timișoara).

Literatura tiflopedagogică este aproape inexistentă. Orbii sau muții au fost introduși în peisajul literar ca simplu decor. Singurul care a îngemănat o vieață greu de pătruns este *Korolenko*, poate de aceea *Muzicantul orb*, eroul autorului rus, nă-a apărut ca o existență discutabilă.

Trăim prea întins visul burghez ca să putem atribui celor ce ne întind mina un alt destin, decât acela pe care i l-au hărăzit inexorabilul hazard. Romanul D-lui Atanasiu ne prezintă o frescă din vieață surdo-

mușilor, o sondare în sufletul aceloră pe cari văduvirea graiului i-a înstrăinat de oameni. Trăind în mijlocul celor fără grai, căznindu-se zi de zi să le pună o țâțână la limbă, pentru a le da posibilitatea de exprimare altfel decât prin gesturi, autorul a pătruns toate climatele lor sufletești. Romanul „Desmoșteniții” vrea să ne prezinte tocmai această intuiție la care a ajuns autorul.

Cititorului obișnuit cu acțiunea furnizată de concepția uzuală și debitată de romane, această carte inedită și fără corelat în literatura noastră, i se poate părea cam neverosimilă. Deprinși să integrăm această categorie de oameni oropsiți în literatură ca pajiște de elegie și tristețe poetică, epicul ce nituește „Desmoșteniții” este discordant. Poate părea paradoxală această afirmare și cu toate astea nu ne putem explica altfel deficiența ce se pare c'a marcat-o noul roman al D-lui Atanasiu.

În *Adelina* am savurat poezia și tristețea aproape de noi. Ne-am jucat cu naivitatea autorului și-am admirat stilul încărcat de surprize. Acțiunea nu ne preocupa. În „Desmoșteniții” descoperim în dl. Atanasiu un nou regisor. Uneori îl confundăm cu regisorul vieții însăși. Vieța de câine pe care o ducea eroul principal — Ion Pribeagu — precum și scenele de un adânc tragism, curg înbelciugate una de alta. Poezia scenelor de tristețe nu se realizează din vorbe, ea crește din situații, deaceea trece dincolo de scoarțele cărții.

Dumitru Pribeagu, om bine încheșat de altfel — dar heredosifilitic — după un răstimp de burlăcie, din căsătoria lui de mai apoi cu o fată tânără, are un copil mut. Desnădăjduit, torturat de propriul lui păcat, căutându-și alinarea gândurilor în cârciumă, după scene repetate de nebunie, o congestie cerebrală îl bagă în pământ. Floarea, mama copilului moare de mîna uci-gașe a lui Vasile Bărbăsu căruia i s'a împotrivit pentru a nu o necinsti. Deacum pentru Ion Pribeagu, copilul fără grai, începe adevăratul calvar. Niște rudenii hrăpărețe și cinice îl exploatează ca pe o vită, patul lui, o mîna de ogrinji în poiata cu vitele, iar mîncarea un bruş de mămăligă. Moș Andrei, un tăetor de lemne milos, îl învătă meseria lui luîndu-l cu el pe sate, pînă ce la începutul războiului mondial, bătrînul închide ochii. După moartea bătrînului său prieten, Ion Pribeagu cunoaște cele mai amare zile. Femeile se feresc de el,

nu-l cheamă să le taie lemne, copiii de prin sate îl alungă cu pietrii, toamna și nehodina îl rod, pînă ce într'un sat, femeia Ana Stoleru, fiindu-i milă, îl ajută luîndu-l sub ocrotire. Ion Pribeagu se simte fericit, deși în dricul iernii e nevoit să care în spate lemne dela pădure pentru a încălzi casa. În clipele de răgaz cioplește jucării pentru Pavel, copilășul Anei Stoleru, în vîrsta de 4 ani. Satul începe să clevească, scornește tot felul de vorbe pe socoteala Anei. Dintr'un ger cumplit Pavel contractă o meningită. Scapă din boală, spre nenorocire, surd. Copilului care eră vorbea, i se împletecește limba, vorbele nu le mai aude și locul lor l-au luat gesturile. Atît i-a trebuit satului, ca să tragă concluziile că mutul pripășit în casă a adus toată nenorocirea.

Intr'una din zile, depărtîndu-se de acasă, apucînd peste cîmp, Pavel Stoleru ajunge într'o gară. Luat de suvoiul călătorilor se urcă într'un tren. Neînțelegîndu-se cu conductorii, nimeni nu-i poate stabili identitatea. Un parlamentar milos îl internează într'un institut de surdo-muți. Aici, în urma unor îndelungate străduințe, profesorii reușesc să-i redea graiul. Ion Pribeagu prăbușit de dispariția lui Pavel și întoarcerea bărbatului Anei Stoleru de pe front, își ia în spate uneltele plecînd pe calea cîinelui huiduit. După multe rătăcirii nimereste la institutul unde a învățat Pavel Stoleru. Regăsirea copilului drag este copleșitoare. Romanul se sfârșește într'o oază de lirism înduioșător, așa cum ne-a obișnuit Dl. Atanasiu să-l vedem în Adelina.

Scenele adînc exploatare prin spiritul de pătrundere și meticuloasă observare, fac din acest roman o operă de umanitarism larg. Cartea D-lui Atanasiu trebuie citită de toți doritorii de literatură. Unică în genul ei, paginile te înbunează și sentimentul fratern mustește în fiecare episod.

I s'a obiectat D-lui Atanasiu că romanul ar fi cam neverosimil. Imputare pe care am explicat-o la începutul cronicii noastre. Contratele Niculae Albu își mai exprima nedumerirea într'o cronică din Blajul, cum de-a muțit așa un copil care pînă la vîrsta de 4 ani vorbise? Ori autorul a dat cazul ca să întărească credința poporului că unde e mut la casă, vin nenorociri? Dacă n'am cunoaște buna credință a confratelui

nostru nu i-am răspunde, căci episodul încriminat ne scutește. Ținem totuși să subliniem talentul de regisor al autorului. Pavel Stoleru, copilul de 4 ani care vorbea la venirea lui Ion Pribeagu, n'a muțit dintr'odată, așa de dragul ereziilor satului. D-l. Atanasiu ne prezintă cu rar spirit de discernământ, cauza boalei și urmările ei nefaste. Nu-i spune pe nume. Noi am ghicit-o că-i meningită, precum putea să fie și alta. Urmările acestei boale sunt în deobște cunoscute așa că nu-i nevoie să le enumerăm. Vorbind didacticește am mai putut constata că surdo-muții provin fie din naștere, fie din cauza unei boale. Demonstrarea aceasta e făcută însă cu simț, așa, ca să nu strice farmecul tulburătoarei acțiuni. „Desmoșteniții“, rămîne primul semn din urcușul acestui peisaj inedit.

V. COPILU-CHEATRĂ

I N S E M N Ă R I

UVERTURĂ LA „CÂNTECUL MUNȚILOR“

„România Pitorească“ este emblema unei societăți turistice despre care se vorbește prea puțin și ai cărei conducători și-au pus în gând să facă serioasă concurență Touring-Clubului Român. Tinerii aceștia — căci componenții societății sunt toți tineri — au căutat (știți, de leac) un bătrân și l-au aflat în persoana domnului *General dr. Vicol* care, în treacăt fie zis, are un suflet tot atât de tânăr și muntean ca și o floare de pisc. Și cu generalul în frunte au pornit cu elan de zimbri, la faptă. În Carpații dintre Olt și Jiu, unde și-au instalat șantierul, au aflat loc bun de exploatat, splendide peisagii de evidențiat. Regiunea Parângului, povârnișurile Cibinului, grohotișurile Lotrului, sau imensele păduri de brad care urcă până'n coamele Sebeșului (pe adevăratul și românescul nume Frumoasa), au fost răscolite și evidențiate în tot ce ele au mai minunat, mai impresionant. Și ca aceste splendori ale românilor să fie accesibile tuturor turiștilor — și celor leneși, căci slavă Domnului se află destui și de aceștia — tinerii noștri s'au făcut luntre și punte, au intervenit pe la toți sfinții Țării și nu au aflat răgaz pânăce nu s'a dat gata un drum caro-

sabil pentru orice vehicul, o minune. Minunea leagă Sibiul cu Târgu-Jiu prin Săliște, Poiana, Novaci și atinge în punctul „Păpușa”, la circa 25 km. dela Novacii Gorjului, înălțimea plafon la noi în țară de 2200 km. Pe cuvânt de onoare și pe date topografice afirm : avem în Valahia o șosea dealungul căreia se poate saluta un răsărit sau un apus de soare, din fuga mașinii, la altitudinea alpină mai sus însemnată. Drumul minune, ca un profund și delicat omagiu, a fost închinat aceuia care l-a inaugurat cu un an în urmă : se chiamă *Drumul Regelui*. Dealungul lui și pe alte câteva drumuri laterale (unul se lasă pe Lotru la vale până la Brezoi-Vâlcii), întreținute toate de societate, aceasta a construit sau amenajat case de adăpost destul de confortabile, unde turistul obosit găsește un pat bun, un ceai cald, câteva clipe de totală liniște.

Dar tinerii dela „România pitorească” știu să fie și buni propagandiști. De pildă — lucru pe care îl subliniez cu azur — invită scriitorii în munții lor ca să le arate frumusețile naturii și să le miște emoția și condeiu. Așa s'a făcut că la creștineasca și româneasca inaugurare a unei proaspete case de adăpost tocmai la obârșia Lotrului (70 km, în plin munte dela Poiana-Sibiului) printre zecile de participanți se aflau confrăți de talia unui Emil Cioran sau de sensibilitatea poetului Ștefan Ion George. Numai o pedosnică împrejurare a făcut ca dintre excursioniști să lipsească profilul lui Mircea Eliade. Emil Cioran era copleșit de splendorile care încântau ochiul la tot pasul ; Ștefan Ion George a pornit-o buimac, odată cu zorile, pe jos printre brazi și prăpăstii, înaintea caravanei care avea să-l afle după ce bătuse vre-o douăzeci de km. Ajunși acasă, sunt sigur că primul va mai scrie o carte de căpătâiu — poate de astă dată închinată peisagiului românesc — iar al doilea va închea o nouă plachetă de poeme... naturiste.

„România Pitorească” nu s'a oprit aci. Pentru a veni cât mai mult în ajutorul turiștilor, a publicat, în cel mai occidental aspect, un ghid al munților ce-are în grije estetică, a marcat drumurile și potecile, a inițiat pe locuitorii piscurilor — ciobanii — întru ale ospitalității, etc.

Realizările societății, îmi spunea administratorul societății Poiana, cea mai activă din toate, care a pornit la drum cu 1000 de lei, se datoresc în primul rând unor oameni de ispravă care pe nume se cheamă: Frații Munteanu; și mai ales cei doi aprigi poenăreni: Ion Moga și Mircea Iuga, roboți ai emoției și hamali ai minunățiilor ascunse în coclaurii munților.

Dar despre tot ceace se poate admira în munții dintre Olt și Jiu este greu de scris. Acești munți trebuesc văzuți, cercetați, răscoliți, îndumnezeiți. De aceia invit pe cititorii revistei acesteia — iubitori de frumos în accepția justă a cuvântului — să-și pună bocanci cu știfturi și să pornească în vagabondaj alpestru, unul din cele mai splendide vagabondaje. Să pornească pe drumul Săliștii și al Novacilor lui Tudor Vladimirescu.

N. LADMISS-ANDREESCU

SĂRBĂTORILE PROVINCIEI

Sunt rare aceste evenimente și nu se pot încadra cu ceva de rând. Ele ne arată o muncă modestă, dar intensă, aducând rod plin în ogorul spiritualității românești. Fără această tenacitate în ideal nu s'ar putea înfăptui nimic în provincia adeseori dominată de politicianism și veleități de parvenire. Astfel că acei ce pornesc la luptă nu numai că trebuie să fie oameni de caracter, ci și buni psihologi ai masei, pentru impunerea unui prestigiu, ca o contrabalansare neînțelegerii locale, cât și a confrăților, care ajunși la înălțimi amezitoare, privesc glacial febra creatoare a tineretului.

Anul acesta provincia ne-a arătat forța ei de muncă prin două sărbătoriri: una a scriitorului C. S. Făgețel dela Craiova, la împlinirea vârstei de 50 de ani, sărbătorit de revista „Gând și slovă oltenească”, sub direcția lui Nicolaescu-Plopșor. Sărbătorirea lui C.S. Făgețel e justificată de marea creație a *Ramurilor* (editură, revistă, tipografie). Deși realizată pe o linie semănătoristă, ea se integrează total în ideologia epocii pe care a servit-o.

A doua sărbătorire, e împlinirea a cinci ani de apariție a revistei „Pământul”, dela Călărași, de sub conducerea lui Eugen Cialic. Rafinat și tenace organizator, d. Eugen Cialic a dat revistei sale o serioasă, totuși comunicativă ținută literară.

Pe noi, provincialii, aceste învingeri ne bucură, pentru că luptăm cu aceleași greutăți, pentru susținerea unei atmosfere de culturalizare. Deacea lanuriștii salută și feliită, atât pe sărbătoriți, cât și pe organizatori.

MIHAIL AXENTE

VIETI DE MUZICIENI

Scopul pe care îl urmărește Emmanuel Buenzod, scriind *Pouvoirs de Beethoven*, nu este nici acela de biograf, nici de prosector atent să urmărească vâna deschisă înaintea lui și să examineze minuțios fiecare fir de prundiș. El se adresează celor care cunosc măcar esențialul din viața și opera lui Beethoven și nu se gândește cătuși de puțin să-și împodobească lucrarea cu anecdote și referințe cronologice. Ceia ce îl interesează este să examineze, să analizeze condițiile în care a fost creată muzica Beethoveniană și în care a primit o semnificare, să definească reprezentarea psihologică pe care ne-o oferă creatorul ei.

Deci, când o evocare, când o meditație, dar, peste tot, o admirabilă împărțire de vederi.

*

Pe un plan cu totul deosebit, în „*La Vie de Mozart*”, Robert Pitrou a vrut să ne redea o imagine a omului însuși. Dar o imagine curățată de multele exagerări și de lumina în care au îmbrăcat-o atâtea literaturi, imaginea unui Mozart real, în forma lui omenească, „lăsând la o parte formidabila lui specializare muzicală, un om ca toți oamenii, înger și animal totodată, ideal și ordinar”.

Un învins al vieții, care își refulează în muzica sa visurile strălucitoare, își încrustează într'înșa toată bogăția interioară, al cărei triumf nu este cunoscut decât de pioasa lui amintire.

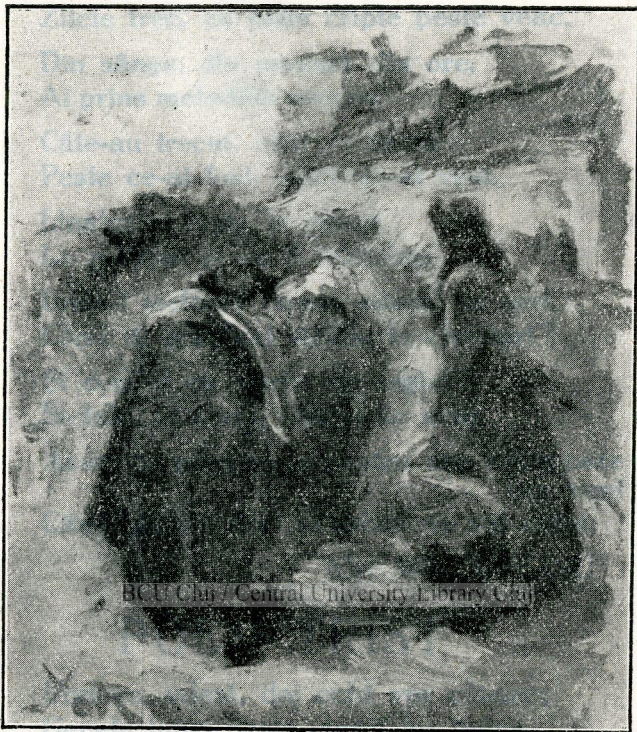
Autorul s'a ocupat, mai ales, cu explicarea succesului parțial a lui Mozart în fața vienezilor și a motivelor care au făcut ca, în inima mulțimii, gloria lui să nu mai aibă, în zilele noastre, altă rivală decât pe aceea a lui Wagner.

Robert Pitrou este în stăpânirea unei documentări mărețe cu privire la originile compozitorului, la anii lui de copil prodigios, la cei de rebel și de izolat, documentare de care se servește nelimitat în această carte.

I. URCAN

DECLIN

Speranțe născute în flori de liliac

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Iorgulescu-Yor

Femei la târg

Cățelulă cutie se vor strânge
Cândva cu plânsul te vei fi deprins.

Pentru noi toți, necunoscute fecioare
Se reeșă — și noi le-am uitat;
Poate bucuria noastră le doare,
Din ele toți anii-au sburat.

Dar niciodată nu vom putea
Să stăm lângă inima celei fără nume,
Lângă respirația ei repede și greu;
Tristă o frunte, undeva apune.

ȘTEFAN BACIU

L A N U R I

Anul III

No. 4

1936

SUMARUL

- GEORGE POPA: Destin liliac
ZEVEDEIU BARBU: Libertatea în concepția creștină
EMIL ISAC: Cântec
ION TH. ILEA: În așteptare
MIHAIL AXENTE: Pagini monografice
ION MOLDOVEANU: Declin
ȘTEFAN BACIU: Poem trist
E. AR. ZAHARIA: Muzicalitate
N. LADMISS-ANDREESCU: Note pentru sbor
VASILE CRISTU: Maria Magdalena
TEODOR SCARLAT: Răspântii
C. S. ANDERCO: Jocul lebedei
V. COPILU-CHEATRĂ: Dragostei abecedar

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CRONICI

Oameni și opinii

Despre jurnalul intim (Ion Ștefan)

Cărți

Matei Alexandrescu: Leagăn de îngeri. Al. Dima: Zăcămintele folclorice în poezia noastră contemporană (George Popa) Gh. Atanasiu: Desmoșteniții (V. Copilu-Cheatră)

Insemnări

Uvertură la „Cântecul munților“ (N. Ladmiss-Andreescu) Sărbătorile provinciei (Mihail Axente) Vieți de muzicieni (I. Urcan)

Reproduceri

Coperta: N. Brana (Moară)
Interior: Iorgulescu-Yor (Femei la târg) Carol Hübner (Cerșetoare)

Bibliografie